

## על הפרק

### מדחי אל דחי

מפוקפק מאוד. את המשק החקלאי מעמידה הסובסידיה הגדולה באור לא נכון כאשר שרים מציגים אותו בפומבי כנתמך בעשרות מיליארדים מקופת המדינה והאזרח מן השורה שאינו מצוי בסבך המדיניות הכלכלית, רואה אותו כעלוקה על גופו של משק המדינה. מי שמכיר מקרוב את חריצותו ואת הישגיו של יצרן החלב שלנו, שהם בשטח התנובה, ניצול המזון ופריזון העבודה מן הגבוהים בעולם, יודע כי אין סילוף יותר גדול מלהציג אותו כחי על חשבון הציבור. אמנם טיעון זה הוא בתחום הפסיכולוגיה אבל אין לזלזל במשמעותו הכלכלית.

גרוע מזה הוא לחץ הסובסידיה הגדולה בכיוון הקטנת התמורה הכספית עבור ליטר החלב המשווק. אין זה אלא "טבעי" שהסכומים הגדולים מטילים אימה ממש על כל הגורמים היושבים למו"מ והרצון מצד נציגי הממשלה להקל עד המאקסימום מן הנטל הרובץ על קופתה, פוגע בהכרח בהכנסתו של היצרן.

ההליכה בדרך של הגדלת הסובסידיות, היא הליכה מדחי אל דחי וסופה להביא משבר על משק החלב העלול להרוס אותו עד היסוד. לא צריך להיות חכם כלכלה בכדי לחשב מה יהיה גודל הסובסידיה בעוד 3 עד 4 שנים ומה יהיה חלקה בפדיון הענף אם הממשלה תמשיך למנוע העלאה המחירים לצרכן בהתאם לעליית הוצאות הייצור. אין להבין בשום פנים ואופן לאן מכוונים המומחים והיועצים של המשרדים הכלכליים ואין להשלים עם הפליה בולטת זו של משק החלב. מה גם שהדרך הזו עומדת בניגוד לתכנית המוצהרת של הממשלה להבראת המשק, אשר שמה לה למטרה לבטל או להפחית את הפרמיות והסובסידיות ולהעמיד את המשק על בסיס מציאותי.

הכרחי לערוך תכנית ל-4 עד 5 שנים בהן תופחת הסובסידיה באופן הדרגתי עד לתחום סביר בגבולות 10% מן הפדיון הכללי ולהג-

פעמים אין ספור מתחנו מעל במה זו ביקורת על מדיניות המחירים והסובסידיות של הממשלה לגבי משק החלב. הצבענו על העובדה שהחלב הוא המצרך האחרון עליו קיים פיקוח לפי הנוסח הקלאסי שנקבע בתקופת הצנע בשנור תיה הראשונות של המדינה. בעוד ומצרכים אחרים ושרותים התיקרו במרוצת השנים באופן הדרגתי בהתאם להתיקרות הכללית במשק נשמר מחיר החלב ומוצרי החלב בכעין "שמורת משק" מוגנת ע"י חומת סובסידיה, אותה מחזקת ומגדירה הממשלה משנה לשנה. כמוכן שלא חסרים אף פעם נימוקים להקפאת המחירים מתוך הצורך לשמור על יציבות המשק והעיתוי הנכון להעביר את מחירים איננו נמצא.

בדרך זו תסתכם הסובסידיה לחלב בשנת התקציב השוטפת בקרוב ל-25 מיליון לירות ובהצעת התקציב של משרד החקלאות לשנת 1963/4 בסעיף הסובסידיות, מופיע הסכום הנכבד של 33.4 מיליון לירות למשק החלב. אין לשכוח כי שנת 1962 היתה שנת פיחות ערך הלירה ופרט לפיצוי עבור התיקרות המזון המרוכז הוטל כל נטל ההתיקרות בכל יתר הסעיפים על המשק. גם הפיצוי עבור התיקרות המספוא ניתן בחלקו ע"י תוספת סובסידיה ורק בחלקו ע"י העלאה קלה של מחירי תוצרת חלב אחדים, אשר משקלם בפדיון הכללי קטן יחסית. הצעת הסובסידיה לשנה החדשה מכוונת לספוג את תוצאות הפיחות מבלי לשנות את המחירים לצרכן.

בצעד הזה יש עיוות קשה גם לגבי הצרכן וגם לגבי היצרן. באם הצעת משרד החקלאות לשנה החדשה תתקבל, ישלם כל אזרח, בין שהוא צורך חלב ומוצרי חלב — הרבה או מעט, דרך המיסים שלו קרוב ל-40% מן הפדיון של משק החלב. בממדים כאלה הופכת הכמות לאיכות וטיב המחיר הזול שנקבע לחלב הוא

יותר מתקבל על הדעת, שמאחר ותל אביב גם כיום מקבלת חלק ניכר מהחלב שהיא צורכת מעודפי הצפון, להביא את הכמויות העודפות בדרום אל מרכז דרומי, אם לא באר שבע אזי הרבה יותר מתאימה היא קרית גת או אפילו אשקלון. אין זה סוד שגם כיום קיימים קשיים גדולים באספקת חלב ליושבים הדרומיים, ברור שעם הקמת המחלבה ברחובות קשיים אלו לא יקטנו, ואם אמנם מאמינים אנו שהערים בדרום יגדלו וגם יהיו בעתיד מרכזי קליטה לכמויות גדולות של חלב שתיה, הרי הכרח הוא לקרב אליהם את המחלבה החדשה ולא להרחיקה.

מתוך העתונות הננו יודעים כי מועצת פרעלי רחובות הפעילה לחץ כבד על הנהלת תנובה לקבוע את מקום המחלבה ברחובות מתוך רצון לשמור על מקום העבודה של עובדי המחלבה הקטנה הקיימת שם, אותה באה לרשת המחלבה הגדולה החדשה. עם כל הבג"ר תנו לבעיות התעסוקה וחכיות העובדים לא נראה לנו שיש לפתור אותן על חשבון אינטרסים של משק החלב.

אנו בדעה שמכל הבחינות מוטב היה לקבוע את מקומה של המחלבה החדשה בקרום ממש, ע"י כך גם תתקבל חלוקה גיאוגרפית נכונה יותר: חיפה במרחק כמאה קילומטר מהגבול הצפוני, תל אביב כמאה קילומטר מחיפה והמחלבה החדשה במרחק של כמאה קילומטר מתל אביב.

\*\*\*

שימה בעקביות. בציגי הענף העורכים את עצמם לקראת המו"מ בשבועות הקרובים על מערך הסובסידיות והמחירים בשנת 1963/4 מובטחים בתמיכה מאוחדת מצד כל היצרנים בהגישם תכנית ברוח זו.

### מקומה של המחלבה החדשה

בזמנו מינה מרכז תנובה ועדה שמתפקידה היה לקבוע את המקום המתאים ביותר למחלבה גדולה נוספת של תנובה.

הדין וחשבון של ועדה זו לא היה לנגד עינינו, אולם יש להניח שהיו נימוקים בעלי משקל להחלטתם לקבוע את מקום המחלבה החדשה ברחובות העיר. בכל זאת קשה להשלים עם החלטה זו, אם ניקח בחשבון שתי עובדות בעלות חשיבות מכריעה לגבי הוצאות המחלבות (בארץ: 1) הובלת החלב מהמשק אל המחלבה, 2) אספקת החלב אל מרכזי הצריכה.

לדעת יודעי דבר, עתידה של ההתישבות העירונית היא בעיקר בדרום, בערים אשדוד, קרית גת, באר שבע ודימונה, הן הן שתקלוטנה בעיקר את העליה החדשה.

מאידך ידוע גם כן שכשליש מכל ייצור החלב בארץ מקורו בדרום וקשה איפוא להבין למה יש להוביל את כל הכמות הזאת אל רחובות שהיא קרובה מאוד לתל אביב, ולהחזיר את החלב המפוסטר אם בבקבוקים או בקרטון נים כפי שאנו מקוים, אל המרכזים הנ"ל. הרבה

לחברינו

הפרופ' רענן וולקני ומשפ'

שלום שרר ומשפ'

ברכות מאליפות לנשואי הבנים

הבוקרים